מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר חמישה מקורות יהודיים העוסקים באחריות אישית והדדית
- להבין את המסר של כל מקור ולקשר אותו לחיי היומיום
- לתרגל הבחנה בין עמידה מהצד לבין פעולה אחראית

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – הבנת המקורות

1. א – הלל
2. א – ויקרא
3. א – שמעשה שנראה פרטי משפיע על כולם
4. א – תלמוד בבלי
5. א – אדם בוגר ואחראי

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – אלו שלוש השאלות מהמשנה באבות א, יד
2. לא נכון – הפסוק דווקא אוסר לעמוד מנגד - צריך לפעול בדרך בטוחה
3. לא נכון – המשל מופיע בויקרא רבה, לא במסכת אבות
4. נכון – הביטוי מדגיש דאגה הדדית, לא ביקורת או שיפוט
5. נכון – זהו המסר המרכזי של המשפט הזה מאבות ב, ה

חלק ג' – התאימו מקור למסר שלו

1 – ה (אחריות אישית ושאלה על הזמן - עכשיו)
2 – ד (איסור לעמוד מנגד כשמישהו בסכנה)
3 – א (אחריות הדדית, כמו ערב להלוואה)
4 – ב (מעשה פרטי יכול לפגוע בכולם)
5 – ג (לקחת יוזמה כשאף אחד אחר לא עושה זאת)

חלק ד' – השלימו את המילה החסרה

1. לי
2. רעך
3. ערבים
4. איש
5. מקדח

חלק ה' – כתיבה ומחשבה

1. תשובה אישית המתייחסת לאחת משלוש השאלות: על עצמי, כלפי אחרים, או על הזמן, עם נימוק קשור לחיי התלמיד
2. דוגמה כמו הפרעה בשיעור, לכלוך משותף, רכילות - עם הסבר איך זה פוגע בכלל הכיתה
3. לעמוד מנגד הוא להישאר צופה בלי לעשות כלום; לפעול הוא לנקוט צעד בטוח לעזור, כמו לקרוא למבוגר
4. סיפור אישי או כללי המתאר מצב שבו אף אחד לא פעל עד שמישהו לקח יוזמה

כרטיס יציאה – מה לחפש

- מצפים להסבר הכולל דאגה הדדית בין אנשים, לא שיפוט או ביקורת
- התלמיד מבחין בין צפייה פסיבית לבין פעולה אקטיבית ובטוחה
- תשובה אישית עם נימוק המחובר לאחד מחמשת המקורות שנלמדו

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בקריאה משותפת של כל מקור ודיון קצר לפני מילוי הדף
- מומלץ לעודד תלמידים לתת דוגמאות אישיות מחיי בית הספר בחלק הפתוח
- בחלק ההתאמה אפשר לחתוך ולהדביק את המקורות כקלפים לעבודה בזוגות

דף תרגול: מקורות יהודיים על אחריות

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף הזה יש חמישה משפטים ישנים וחשובים. הם מספרים לנו למה חשוב לקחת אחריות - על עצמנו ועל אנשים אחרים.

📖 מילון קטן:

אחריות	לקחת על עצמי לדאוג למשהו או למישהו
ערבות הדדית	לדאוג זה לזה, כמו ערב שמתחייב בשביל מישהו אחר
מסכת אבות	חלק מהמשנה עם פתגמים ועצות על איך להתנהג
מדרש	סיפור או הסבר שממחיש רעיון מהתורה
לעמוד מנגד	להישאר צופה מהצד בלי לפעול כשמישהו בסכנה
משל הספינה	סיפור שממחיש שמעשה שנראה פרטי משפיע על כולם
הלל	חכם מהמשנה שניסח שלוש שאלות חשובות על אחריות

1 חלק א' – הבנת המקורות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מי אמר את המשפט 'אם אין אני לי'?

א) הלל ב) שמאי ג) רבי עקיבא ד) רבן גמליאל

2. באיזה חומש נמצא הפסוק 'לא תעמד על דם רעך'?

א) ויקרא ב) בראשית ג) שמות ד) דברים

3. מה הסיפור על הספינה בא ללמד אותנו?

א) שמעשה שנראה פרטי משפיע על כולם ב) שכל אחד צריך לדאוג רק לעצמו

ג) שאסור לצאת להפלגות ים ד) שצריך ללמוד לשחות לפני טיול

4. מאיפה לקוח הביטוי 'כל ישראל ערבים זה בזה'?

א) תלמוד בבלי ב) משנה ג) תורה ד) מדרש רבה

5. מה הכוונה במילה 'איש' במשפט הזה?

א) אדם בוגר ואחראי ב) גבר בלבד ג) חייל בצבא ד) מורה בבית ספר

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הלל שאל שלוש שאלות: על עצמי, כלפי אחרים, ועל הזמן	☐	☐
2	הפסוק 'לא תעמד על דם רעך' מתיר לעמוד מהצד ולצפות בשקט	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
3	משל הספינה מופיע במסכת אבות	☐	☐
4	'כל ישראל ערבים זה בזה' מלמד על אכפתיות ולא על שיפוט הדדי	☐	☐
5	'ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש' מלמד שכשאין מי שלוקח אחריות, צריך לקום ולפעול	☐	☐

3 חלק ג' – התאימו מקור למסר שלו

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אם אין אני לי מי	____	**א.** אחריות הדדית, כמו ערב להלוואה
2. לא תעמד על דם רעך	____	**ב.** מעשה פרטי יכול לפגוע בכולם
3. כל ישראל ערבים זה בזה	____	**ג.** לקחת יוזמה כשאף אחד אחר לא עושה זאת
4. משל הספינה	____	**ד.** איסור לעמוד מנגד כשמישהו בסכנה
5. ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש	____	**ה.** אחריות אישית ושאלה על הזמן - עכשיו

4 חלק ד' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. אם אין אני לי מי _____

2. לא תעמד על דם _____

3. כל ישראל _____ זה בזה

4. ובמקום שאין אנשים השתדל להיות _____

5. במשל הספינה, אחד הנוסעים לוקח _____ ומתחיל לקדוח מתחת למקומו

5 חלק ה' – כתיבה ומחשבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. איזו משלוש השאלות של הלל הכי מדברת אליכם היום? כתבו ונמקו

2. תנו דוגמה מחיי בית הספר למצב של 'קידוח מתחת למקום שלי' - מעשה שנראה אישי אך פוגע בכולם

3. מה ההבדל בין 'לעמוד מנגד' לבין 'לפעול' כשמישהו נפגע?

4. ספרו על רגע שבו 'לא היו אנשים' ומישהו קם ועשה משהו

כרטיס יציאה

כתבו במילים שלכם מה זה 'ערבות הדדית'

תנו דוגמה אחת ל'עמידה מנגד' ודוגמה אחת ל'פעולה' אחראית

איזה מקור מהדף הכי קרוב לליבכם היום? למה?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀